

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ZIUA PATRIEI

An de an Patria își serbează, într-o concentrare solemnă și festivă, ziua ei — deși toate zilele sînt ale ei — ca și cum și-ar serba ziua de naștere, ziua numelui, ziua tuturor împlinirilor, ființa și tinerile ei, frumusețea și măreția. Ca la orice aniversare, ca la orice popas, privirile se întorc mai întii înapoi întru bucuria realizărilor, a drumului parcurs, a drumului învins, lăsat în urmă și apoi se îndreaptă înainte cu entuziasmul, cu curajul înfruntării viitorului, spre ceea ce mai rămîne de făcut, spre ceea ce azi nu este încă, dar mîine va fi nou, inedit, ca peisajul ce se schimbă, de la un vîrf la altul pentru ochii drumețului.

Ziua Patriei e și zi de bilanț al înfăptuirilor, iar înfăptuirile, cu cît sînt mai mari și mai multe, sînt iubire tot mai împlinită, care ne bucură inimile și ne leagă tot mai strîns și mai puternic de noi înșine, de glie, de istorie, de strămoși, de tot ceea ce am primit și am păstrat, și de tot ceea ce am făcut noi înșine și lăsam spre păstrare, celor de după noi.

Ziua Patriei e și zi de proiectare în viitor a visurilor noastre celor mai îndrăznețe și mai frumoase, zi de speranță, de încredere și de hotărîre de a-i da tot ce avem mai scump în noi, forța brațelor și a minților, căldura inimilor și avîntul voințelor.

Fiecare ieri e o filă de istorie împlinită; fiecare mîine e ziua tuturor posibilităților. Mîine se va crea ceva nou, se va descoperi ceva nou, se va adăuga ceva nou, se va naște un om nou, poate un mare om nou, o poezie, cum n-a fost alta, o carte care să întrecă măsura celei de ieri, un baraj, un pod, un drum suspendat, un nou vehicol, o idee nouă. Fiecare ieri e un suport pentru azi și pentru mîine.

Fiecare azi face istorie. E drept, în trepte, uneori mai mult, alteori mai puțin. Ca-n poveste: uneori într-o zi cît într-un an, în răbuniri efervescente de supremă dăruire și concentrare, alteori mai încet și mai cu răgaz.

Zilele cele mari parcă adună în ele efort de zile multe și-l folosesc pe tot într-o singură zi. Adună simțiri de zile multe și le dăruiesc Patriei ca într-un final măreț de simfonie eroică, precum în victoria într-un asalt final pe cîmpul de bătălie, corp la corp. Simțirea și iapta, în viața insului ca și în viața neamului, marchează în astfel de împrejurări momente cruciale, zile care nu se mai uită, pentru că aduc ceva nou, schimbă ceva, pecetluiesc un sfîrșit și inaugurează un început.

Așa a intrat în istoria României ziua de 23 August, zi mare, devenită zi-simbol, zi de răscruce între două lumi, moment de culme eroică. Ea a fost atunci în 1944, zi de regăsire a forței gîndului, inimii și brațului națiunii, întru salvarea ei, tocmai în momentul în care se părea că destinul o duce spre pierire. Din ea însăși, din forța sa interioară a venit salvarea. Ziua aceasta a fost ziua supremei hotărîri a națiunii de a-și făuri propria soartă, de a-și întoarce toate forțele împotriva fascismului; ea a fost ziua marelui opțiunii, a singurei opțiuni raționale între adevăr și minciună, între sclavie și libertate, între viață și moarte; și a fost ziua care a pregătit și a asigurat victoria finală. Și așa a început ceea ce numim astăzi: „după 23 August”.

Noul înseamnă schimbare. Cu 23 August a început o nouă epocă în istoria țării noastre. A început schimbarea și procesul e într-o permanentă desia-

surare. Schimbarea structurilor sociale a dorit să meargă braț la braț cu schimbarea structurilor de conștiință. Schimbările economice au mers în paralel cu cele culturale, și nici una din activitățile oamenilor nu s-au autonomizat, căzînd în ispita unilateralității.

Multilateralitatea a fost declarată lege a dezvoltării țării, și ea a avut darul să prevină fie gigantismele unor sectoare, fie mulțimea altora, și una și alta fiind boli cu grave consecințe în viața oamenilor și a societății.

Culte în general și Biserica ortodoxă în special, ca prezențe vii în viața societății noastre românești, au beneficiat și ele de cadrul acestei multilateralități ca principiu și drept de viață publică a tuturor organismelor ce alcătuiesc ființa națiunii, și și-au organizat viața în acest context, dorind să se dovedească utile noului, oamenilor și societății noi, inaugurate la 23 August 1944.

Biserica Ortodoxă Română, adînc înrădăcinată în istoria Patriei și în viața poporului, a folosit și ea prilejul și și-a integrat vocația în noile condiții istorice, revalorificîndu-și atît tezaurul de învățătură, cît și tradițiile cele mai autentice, acelea care au ținut-o de-a lungul veacurilor aproape de interesele celor mulți, ale săracilor și dezmoșteniților, alături de cei persecuțați și oprimați, alături de „cei ce flămînzesc și însetează de dreptate”, alături de „încălcătorii de pace”. O nouă înțelegere a raporturilor dintre Biserica și lume, dintre Biserica și societate, a înlocuit vechea concepție, cînd triumfalistă, cînd de izolaționism, tot așa cum o nouă exegeză cu privire la Împărăția lui Dumnezeu a redus diferența ireductibilă dinaintea, dintre ele, diferență care face ca totul să se rezolve numai dincolo, uitîndu-se de dimensiunea de aici a Împărăției, în care e nevoie, de pe acum, și de dreptate, și de echitate, și de fericire.

Biserica s-a apropiat și mai mult ca înainte de popor și și-a propus cooperarea cu toate forțele națiunii spre progres și fericire. A dat credincioșilor ei îndemnul de a se angaja în viața socială și a beneficiat de libertatea acordată de stat cetățenilor lui, de a crede în Dumnezeu și de a-și practica credința, potrivit cu învățătura și tradiția creștină. Biserica a rămas, bineînțeles, mereu fundamentată pe adevărurile ei de credință, pe Sfînta Scriptură și Sfînta Tradiție și pe practica veacurilor dinaintea și, în toate implicările ei în viața socială, în raporturile cu lumea, a rămas credincioasă ei înșiși, identității ei specifice. Nimeni n-a împiedicat-o de la aceasta.

Într-un moment ca acesta, de sărbătoare și bilanț, se poate spune că Biserica și-a găsit locul ei specific în viața de după 23 August, că acest loc i-a fost garantat și că îl are în fapt, și folosește tot ce are ea mai bun în învățătura ei, din învățătura Mîntuitorului Iisus Hristos, în îndrumarea credincioșilor spre mîntuire, spre fericirea lor aici pe pămînt, în Patria aceasta, și dincolo în ceruri.

În lume fiind, Biserica nu poate și nu trebuie să se situeze în afara ei, în afara realităților, în afara simțămîntelor și a îndatoririlor față de Patrie, ai cărei fii sînt toți credincioșii ei. Ziua Patriei e ziua tuturor fiilor ei, ziua bucuriei, ziua împlinirilor și ziua speranței.

Telegraful Român

23 August 1944 — momente trăite

Ziua de 23 August 1944, a fost o zi mare pentru poporul român. Încă în după-amiaza zilei, Radio București anunța din moment în moment că la orele 10 seara se va da un comunicat de importanță istorică. Populația deștepta cu nerăbdare și nu se dezlipsea de lângă aparatele de radio.

În sfîrșit se făcuseră orele 22 și deodată s-a auzit știrea prin care se anunța întregii țări ieșirea României din războiul contra Națiunilor Unite și întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste.

Fără doar și poate colitura istorică de la 23 August 1944, a fost opera întregului popor român care s-a săturat de război, de jafuri, de crime, de atîtea jertfe în oameni și materiale și de toate nenorocirile care s-au abătut asupra noastră din momentul forțării României să se alătore Axei Berlin—Roma.

Seara, pînă noaptea tîrziu, lumea a ieșit pe străzi, manifestînd, de la un capăt la celălalt al Cetății, în cîntece de veselie și din loc în loc s-au încins hore interminabile...

Parcă vedem coloanele mesfirsite ale mulțimii, prin centru; bătrîni, tineri, scandînd lozinci patriotice și urale ce nu mai conțineau. Am însoțit aceste coloane pe tot parcursul de la un capăt la altul...

Studentii Universității Clujene, în refugiu la Sibiu — de la odiosul dictat semnat la Viena —, în frunte cu profesorii, cu rectorul și decanii s-au strîns în fața clădirii și-au pornit spre Piața din centru, cîntînd „Deșteaptă-le Române”, „Tricolorul” și „Pe-al nostru steag e scris unire”.

De la gară veneau muncitorii cefești, iar de peste Cîbin, românii „măiereni” cu drapelul. N-au lipsit nici studenții Institutului nostru teologic, în frunte cu profesorii și rectorul.

La un moment dat s-au ținut în Piața discursuri înflăcărâte care au electrizat masele. Regretatul savant Iuliu Hațieganu ridicînd mîinile la cer a exclamat: „Doamne, Ție-ți mulțumim că ne-ai ajutat să ajungem ceasul acesta sfînt...”

Un muncitor s-a desprins din coloana cefeștilor — păcat că nu-i mai ținem minte numele — luînd cuvîntul a înfierat fascismul, hitlerismul și l-a pus la zidul infamiei.

Din Piața coloanele s-au îndreptat pe strada principală și s-au oprit în fața clădirii Universității, unde aclamațiile și uralele au continuat cu aceeași însuflețire. Apoi manifestații au luat-o pe actualul Bulevard al Victoriei, în cîntece și veselie, pînă la Școala militară de ofițeri infanterie unde, de asemenea, s-au oprit și au aclamat îndelung.

N. G.

(Continuare în pag. a 2-a)

Pîine pentru suflet

Liturghia ca sărbătoare a învierii

De multe ori credincioșii care participă la săvîrșirea Sfintei Liturghii, în Duminică și sărbători, mărturisesc că pentru ei această participare echivalează cu o mare sărbătoare. Fără participarea la liturghie nu se trăiește deplin toată bucuria, ușurarea și pacea după care se dorește sufletul omului în zi de Duminică.

Participarea la Liturghie înseamnă o trăire mai aproape de Dumnezeu, aduce sufletului o ușurare și este un izvor de întărire a puterilor sufletesti și trupești.

Este drept însă că o bună parte dintre credincioși nu pătrund sau nu li se explică, adîncul de taină al acestei lucrări dumnezeiești și se opresc numai la partea ei văzută, la învelișul în care este ascuns ca un mărgăritar sensul mîntuitor al Liturghiei. Ei o apreciază numai după haina cu care este înfățișată.

Unora le place cîntarea corului și de aceea merg la o biserică sau alta. Altora le place să audă un cuvînt ziditor de suflete de la preot, alții merg pentru mărimea sau frumusețea exterioară a bisericii, iar alții dintr-o simplă obișnuință.

Și unii și alții sînt atrași mai mult de formele externe, de partea văzută a slujbei liturgice. Rămîn incantați de cuvinte, de rituri, de simboale, de armonia cîntărilor sau de gesturi. Ei consideră Liturghia ca pe o simplă reprezentare a unor acțiuni omenești.

Departate de noi gîndul de a nesocoti această parte văzută a slujbelor religioase. Ele își au rostul și semnificația lor în cult. Ele sînt mijloace necesare și folositoare sufletului omenesc în ascensiunea lui spre divinitate. Sînt asemenea unor trepte ale urcușului duhovnicesc deschiderii ale sufletului pentru primirea harului divin. Ele învelesc taina cea mare și dumnezeiască care se săvîrșește în Sfînta Liturghie: venirea lui Dumnezeu la oameni și înălțarea oamenilor la Dumnezeu. Dar aceste forme nu sînt totul, nu sînt ultimul temel al bucuriei pe care o simte sufletul în Liturghie.

Sînt sărbători și sărbători. Sînt sărbători în care se aniversază sau se cheamă în conștiință evenimente din trecut. Ele aduc o mulțumire relativă.

Liturghia este sărbătoarea în care vine la noi însuși Fiul lui Dumnezeu. El vine în chip tainic dar real și ni se dăruiește spre mîntuire.

Liturghia este sărbătoarea întîlnirii credincioșilor cu Sfînta Treime, cu Dumnezeu-Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh. Ea este taina unirii cu Dumnezeu. În ea trăim cu Hristos, de la întruparea Lui, pînă la jertfa de pe cruce și pînă la învierea Lui cea de a treia zi.

Liturghia este sărbătoarea învierii lui Hristos, prin care se arvine însăși învierea noastră. Ea este sărbătoarea eliberării de păcat prin jertfa Mîntuitorului pe cruce, pentru că în Liturghie se continuă această jertfă și noi avem posibilitatea să ne împărtășim din roadele ei.

În timpul săvîrșirii Liturghiei credincioșii petrec duhovnicește cu Hristos, primesc credința cea adevărată și se împărtășesc de darurile Duhului Sfînt.

În timpul Liturghiei ne aflăm ca într-un „laborator” duhovnicesc în care se întîlnesc puterile noastre de atîtea ori slabe și aplecate spre păcat, cu harul lui Dumnezeu, care le întărește și le înnoiește spre a fi biruitoare asupra răului.

Dincolo de acțiunile văzute, de cuvintele auzite, dincolo de frumusețea și armonia cîntării bisericești, în liturghie se săvîrșește jertfa cea tainică a Mîntuitorului, „Cel ce jertfește și cel ce se jertfește pe Sine” pentru mîntuirea noastră. Dincolo de toate acestea și prin toate acestea sîntem chemați la comuniunea tainică cu Hristos.

Jertfa lui Iisus este o adorare adusă Tatălui, în locul nostru și pentru noi. Prin ea se arată iubirea lui Dumnezeu și moartea este învinsă, căci El moare în locul nostru. Jertfa liturgică este cea mai deplină adorare adusă lui Dumnezeu, fiindcă este adusă de însuși Fiul Său Cel iubit. Este semnul iubirii neîntrerupte a lui Dumnezeu față de lume, căci în ea se dăruiește însuși Fiul Său.

De la începutul Sfintei Liturghii și pînă la sfîrșitul ei se înfățișează credincioșilor întreagă viața lui Iisus de la nașterea în peștera Betleemului pînă la răstîgnirea pe cruce și pînă la învierea Sa.

Scopul Sfintei Liturghii este tocmai această trăire cu Hristos, trăire sărbătorească, fiindcă apoteoza ei este învierea lui Hristos, vestirea lui Hristos cel ce a înviat a treia zi din morți. De învierea lui Hristos este strîns legată învierea noastră. Fiecare Liturghie este un „mister pascal”. Ea aduce în suflete bucuria învierii pe care au

(Continuare în pag. a 3-a)

Părintele VASILE

VIRTUTEA RECUNOȘTINȚEI

În cadrul vieții sociale a oamenilor, datorită feluritelor relații care există între ei, se află un vast teren în care se manifestă și își dovedesc rolul lor binefăcător în relațiile dintre oameni, numeroase virtuți sociale, precum: iubirea, dreptatea, prietenia, veracitatea, fidelitatea, binefacerea, recunoștința și altele. Asupra uneia dintre acestea aș dori să mă opresc în cele ce urmează și anume asupra virtuții recunoștinței.

În fond, ce se înțelege prin recunoștință? Recunoștința este atitudine constantă pe care orice om este dator să o arate prin vorbe, fapte și comportare, față de binefăcătorii săi. Ea este simțirea trezită în sufletul nostru de bunăvoința sau binefacerea pri-

mită din partea unor semeni de-ai noștri, sau din partea unei instituții. Recunoștința este o virtute, deoarece ea presupune o năzuință și un efort continuu din partea celui ce a primit o binefacere mai deosebită, în a recunoaște valoarea acestei binefaceri și a o arăta aceasta binefăcătorului. Desigur, o anumită recunoștință trebuie să arătăm și față de cel ce ne-a făcut un bine cîif de mic, de neînsemnat, cum ar fi un pahar de apă atunci cînd sîntem însetați. Dar recunoștință propriuzisă trebuie să o avem față de aceia care nu ne-au făcut numai un singur bine, într-un anumit

Arhid. prof. I. Zăgorean

(Continuare în pag. a 3-a)

23 August 1944 — momente trăite

(Continuare din pag. 1)

Intorcind armele, armata noastră s-a alăturat trupelor sovietice și ajutat de populație a pornit la dezarmarea hoardelor hitleriste și hortyste, coalizate apoi au înaintat pe teritoriul nostru pentru alungarea inamicului. În 5 septembrie acopeream Podișul Transilvaniei iar în 13 septembrie, regiunea Banatului și Crișanei. Încă la 8 septembrie ofensiva inamică a fost oprită. În 9 septembrie s-a trecut la contra-ofensivă până la Mureș și Arșeu — răsuna comunicatele militare. Și cu tot timpul ploios și rece, trupele aliate au purces și au eliberat orașele Tg. Mureș, Cluj, Oradea, Salonta și toate localitățile și satele din drum...

La 25 octombrie au fost nimicite ultimele rezistențe inamice din zonele Satului Mare și Careilor, fiind eliberat întreg teritoriul din Nordul Transilvaniei.

Lupte grele s-au dat în zonele Sfântului Gheorghe, Turda, Luduș, Tîrnăveni, Arad, Timișoara, Oravița, Reșița etc. În continuare,

trupele noastre au acoperit înaintarea glorioasă a trupelor sovietice spre Cîmpia Ungariei și în Cehoslovacia pînă-n Munții Tatra, desigur cu jertfe incalculabile, în morți și răniți.

Fără îndoială că nu se poate trece cu vederea peste faptul că numeroși locuitori s-au înrolat voluntari în batalioane regionale, au transportat muniții la zeci de kilometri sub bombardamentele aviației inamice; au ajutat la refacerea căilor de transport, au dat adăpost, îngrijire și hrană răniților.

Au trecut 38 de ani de la eroica zi de 23 August 1944, marea sărbătoare a poporului nostru care a deschis drumul marilor înfăptuiri de astăzi.

Oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării, indiferent de naționalitate muncesc cu pasiune și abnegație pentru înfăptuirea noilor obiective menite să ducă România pe culmile cele mai înalte de progres și civilizație.

15 august

Aniversarea morții lui Constantin Brîncoveanu

În calendarul neamului, ziua de 15 august este zi de pomenire a luminatului domn al Țării Românești, Constantin Brîncoveanu, care în acea zi, în anul 1714 — ziua sa de naștere, cînd împlinea 60 de ani și ziua numelui soției sale, doamna Maria — a pierit sub secula călăului la Constantinopol, împreună cu patru fii ai săi, neacceptînd să-și răsumpere viața cu lepădarea de credința creștinească și în felul acesta a devenit un adevărat „mucenic al nației”, așa cum îl numește marele nostru istoric Nicolae Iorga.

Spectacolul tragic de pe malul Bosforului pune capăt pentru o vreme îndelungată domniilor pămîntene în Țara Românească și în particular unei domnii care a înscris în istoria noastră o „epocă brîncovenească” prin originalitatea și durabilitatea realizărilor pe tărîm politic, cultural și artistic.

Conducînd destinele unei țări aflate la răspîntiile a trei imperii, într-o vreme tulbură, Constantin Brîncoveanu a dus o politică echilibrată care a cuprins în preocupările ei interesele românilor din toate provinciile românești, separate, la acea vreme, de hotare nefirești. În cadrul acestei dimensiuni naționale a politicii lui Constantin Brîncoveanu s-au înscris și preocupările sale pentru soarta românilor transilvăneni căzuți, spre sfîrșitul secolului al XVII-lea, sub stăpînirea imperiului austriac și supuși unei aprige campanii menite să-i determine să se unească cu Biserica Romei.

În același an în care Constantin Brîncoveanu a urcat pe scaunul Țării Românești (1688), călugărul grec atonit Isaia, care se afla în raporturi apropiate cu domnul muntean, nota: „Am trecut prin Ardealul care s-a lepădat de turci și s-a supus Cezarului. Sînt mulți oameni binecredincioși de lege grecească (ortodoxă n.n.) acolo, care au început să fie siluiți în credința de papistași... În Ardeal e mare supărare și suspinare din pricina acestei siluiri a creștinilor la unire căci sub jugul turcesc aveau greutăți numai cu dările iar în credință nu le venea silă.”

Constantin Brîncoveanu a întreprins o serie de acțiuni cu

scopul de a împiedica trecerea românilor transilvăneni la unire cu Roma. În anul 1697 a subvenționat construirea unei biserici ortodoxe în orașul Făgăraș, pentru meșteșugarii și negustorii români din acel oras, înzestrîndu-o cu venituri din încasările vămilor domnești de la Rucăr și Dragoslavele „ca să fie preoților de hrană și îmbrăcăminte” cîtă vreme „vor ține legea aceasta pravoslavnică”. După cîțiva ani a restaurat biserica lui Mihai Vițeazul de la Ocna Sibiului.

Un an mai tîrziu, Atanasie Anghel, ales mitropolit al românilor ortodocși din Transilvania, s-a dus la București pentru a fi hirotonit. În fața mitropolitului Teodosie al Țării Românești, a altor ierarhi ortodocși, între care patriarhul Dositei al Ierusalimului, Atanasie a rostit legiuitul jurămint de credință față de ortodoxie. La București el a petrecut șapte luni în reședința domnească.

Pentru a contracara influența promisiunilor materiale cu care iezuiții ispiteau pe ortodocșii din Transilvania, domnul Țării Românești, Constantin Brîncoveanu, a dăruit Mitropoliei ortodoxe de la Alba Iulia satul și moșia Merișani din județul Argeș și a făgăduit o dănie anuală de 6000 de galbeni.

În același scop a fost trimis la Alba Iulia Mihai Ștefanovici, tipograful originar din Transilvania, ucenic al lui Antim Ivireanul, care a tipărit aici o *Bucoavnă* (1699), care cuprindea, între altele, Simbolul credinței și explicația ortodoxă a celor șapte taine, precum și *Chiriadromionul* (carte de predicii), în prefața căruia tipograful numește pe Constantin Brîncoveanu „patronașu adevărat al Sfintei Mitropolii de aici din Ardeal”.

Atanasie Anghel nu și-a ținut jurămintul făcut la București și, într-un sinod întrunit, în septembrie 1700, a supus Romei Biserica ortodoxă din Transilvania, în schimbul unor avantaje materiale pe seama preoților, majoritatea poporului rămînînd însă în credința ortodoxă. Unirea a fost sancționată de către autoritatea de stat austriacă printr-o diplomă imperială la 17 martie 1701.

Mitropolitul Șaguna, nemuritorul păstor al Bisericii ortodoxe, s-a impus în istoria Transilvaniei, între anii 1846—1873, ca o personalitate excepțională nu numai în fața fraților de același singe și a fiilor săi duhovnicești, ci și în fața străinilor.

1. „Șaguna are atîta minte cît o jumătate de țară” (Iosif Eötvös).

2. „Șaguna este mare, mai presus de toate în ipostasul de conducător, ... de ocîrmuitor al Bisericii sale și al neamului său.”

3. „El e mare ca organizator al Bisericii sale, pe seama căreia a obținut drepturi și libertăți pe care nu le-a avut înainte.”

4. „E mare ca întemeitor al școlii de toate gradele ca reformator al instrucțiunii, ... mai ales a clerului”...

5. „E mare ca scriitor, ... cu lucrări științifice în domeniul teologiei, jurisprudenței bisericești și canonice, multe traduse în limbi străine: rusă și germană care îi supraviețuiesc — ex. Dreptul canonic al Bisericii Ortodoxe” (Wladimir Guettee — articol în „Uniunea Creștină”, revistă apărută la Paris în 1868).

6. „Persoana Mitropolitului Șaguna e atît de severă și înfățișarea lui atît de impunătoare, încît eu, plin de respect și admirație, de departe văzîndu-l, mă simt îndatorat să-mi descopăr capul și să-l salut cu reverință.” (Afirmatia unui profesor german contemporan, de la Academia de Drept din Sibiu, făcută studenților săi la curs).

7. „În anii 1867 și 1868 locuim ca student sextan și septiman în Piața cea mare (azi Republicii) la un colonel neam, Edler von Mosing, familie cu mare vază în cercurile înalte (din Sibiu). Într-o zi îmi arată un bilet de vizită, format mare, cu care era invitat la marea Arhiepiscopie la

Carloviț (1699), pe care l-a rugat să înnemizeze împăratului o scrisoare prin care cerea „ca românii care trăiesc în Transilvania să nu fie siliți la unire”. Cereerea voievodului muntean nu a putut schimba planurile Curții de la Viena care urmărea, prin uniație, sporirea ponderii catolicilor în Transilvania.

Interesul lui Constantin Brîncoveanu pentru soarta românilor ortodocși din Transilvania nu a încetat odată cu încheierea actului unirii și cu făgăduința făcută de Atanasie Anghel mai marilor săi catolici de a rupe orice legătură cu voievodul muntean și cu mitropolitul de la București. Centre de rezistență ortodoxă împotriva unirii cu Roma au apărut chiar din ziua proclamării acesteia. S-au remarcat în această privință românii din Scheii Brașovului. Într-o scrisoare trimisă acestora la 5 iulie 1701, Constantin Brîncoveanu le spunea că a simțit mare bucurie auzînd „cum că nimic nu v-ați lunecat, nici ați umblat după aceia (cei care s-au unit cu Roma) ce ați păzit curata lege cea pravoslavnică, care de la părinții și moșii voștri o aveți... căci cunoaștem că ați făcut lucru cinstit și cuvios, plăcut lui Dumnezeu și oamenilor celor înțelepți, de la care Dumnezeu rugăm să vă întărească și să vă păzească tot în cea strămoșească pravoslavnică lege, să o puteți ține și păzi curată și nedezmîntită.”

Domnul muntean a intervenit și pe cale diplomatică pe lângă împăratul Leopold pentru românii din Transilvania. În primăvara anului 1702 a folosit prilejul trecerii prin București, de la Constantinopol spre Viena, a ambasadorului englez, lordul William Paget, mijlocitorul păcii de la

Ce spun străinii despre Mitropolitul Andrei Șaguna

masă. Printre cuvintele de laudă cu care-l glorifica, îmi zice: „Voi românii, după moartea lui, trebuie să-l puneți pe Șaguna, între sînți!” (Ioachim Munteanu, protopop contemporan cu Șaguna).

8. Un profesor universitar maghiar de drept, savantul Gyula Kovacs, vorbind la universitate în 1868, despre organizarea Bisericii ortodoxe din Ardeal, a afirmat: „Cu toate că Șaguna ne-a fost cel mai mare dușman, noi ne închinăm înaintea lui căci, folosind legile statului nostru maghiar, a dat cea mai democratică constituție bisericească prin Statutul Organic, pe care nu-l întrece nici constituția Elveției, prin care a asigurat viața poporului român, drepturile și libertățile lui.”

9. În zilele de 21—22 aug. 1871 a avut loc la Sibiu jubileul de 25 de ani de la venirea lui Șaguna în Ardeal (1846), organizat de colaboratorii și prietenii săi. Șaguna a mulțumit pentru atenție, dar n-a participat, ci s-a retras în singurătate, în post și rugăciune, ca astfel să mulțumească lui Dumnezeu pentru toate binefacerile pe care le-a revărsat peste Biserica și națiunea română în decurgerea acestor 25 de ani. Cu prilejul acestui jubileu, din partea orașului a vorbit baronul Mylius în fața a peste 200 de mari personalități românești și de stat. Evidențiînd meritele culturale ale lui Șaguna, el a spus: „Școala și Biserica, artele și știința rivalizează în a aduce sărbătoritului onorurile lor; ... ne simțim mîngiați prin cugetul că acest bărbat este și al nostru.”

10. Tot cu această ocazie profesorul german Dr. Sentz îl aseamănă pe Șaguna cu Goethe, principiile poezilor germani, căci ei se întinesc într-un punct: lozinca lor a fost *Mai multă lumină!*”

11. La sfîrșitul banchetului a vorbit ziaristul maghiar Bekesi spunînd că oamenii mari ca Șaguna depășesc cercul poporului lor și devin binele întregii omeniri. După el, Șaguna este asemenea unui munte gigantic al cărui vîrf e acoperit cu zăpadă, dar în interior arde cu flăcări, nu cu flăcări pustiitoare, ci cu

flacăra iubirii dătătoare de viață”.

12. În lucrarea sa Istoria Românilor, Seton Watson (Scotus Viator), profesor la universitatea din Londra, după primul război mondial, spune: „Serviciile aduse de Andrei Șaguna cauzei românești nu sînt mai puțin însemnate decît acelea ale marelui său contemporan episcopul Strossmeyer pentru cultura și unitatea iugoslavă.”

13. Tînărul istoric american, Keith Hitchins, profesor universitar în S.U.A., care în anii din urmă a zăbovit mult în Patria noastră și la Sibiu, în recentă sa lucrare: Cultură și naționalitate în Transilvania, Cluj, 1972, afirmă pe baza documentelor studiate:

„Șaguna a fost categoric figura dominantă a acestui deceniu (1850—1860) și recunoscut ca atare de ortodocși și de uniți atît în Transilvania cît și la Curtea din Viena. În multe privințe poziția sa ... poate fi comparată cu aceea a lui S. Bănuțiu din anii 1840 ... El a estimat la justa sa valoare vitalitatea și atracția ideii naționale și a apreciat rolul important pe care l-a jucat Biserica în istoria poporului român, cu toate că a refuzat transformarea Bisericii sale într-un simplu instrument în mîinile laicilor pentru cauza naționalității. Șaguna avea oroare de ideea că Biserica să fie adînc implicată în afacerile laice și astfel existența să-i depindă de schimbările politice interne și externe determinate de Viena sau Pesta prin persoane cărora puțin le păsa de soarta românilor ortodocși” (p. 55, 59).

Am putea arăta multe alte opinii asemănătoare, dar ne oprim aici.

Biserica noastră și credincioșii ei, toată suflarea românească din Transilvania aduc neîncetat omagiul lor de venerație și închinare Marelui Andrei mitropolitul care-și doarme somnul de veci în mauselele de la Rășinari, străjuît de doi lei cu ochi de jar, ațintiți spre înaltul cerului și culmile Carpaților nemuritori în care ne-am născut, ne-au ocrotit și ne-au mîngiait.

Prot. Simion Radu

Carloviț (1699), pe care l-a rugat să înnemizeze împăratului o scrisoare prin care cerea „ca românii care trăiesc în Transilvania să nu fie siliți la unire”. Cereerea voievodului muntean nu a putut schimba planurile Curții de la Viena care urmărea, prin uniație, sporirea ponderii catolicilor în Transilvania.

Constantin Brîncoveanu a continuat, însă, să se preocupe de soarta ortodocșilor din Transilvania. În anul 1708 a trimis pe arhiepiscopul Dionisie la Alba Iulia pentru a lua legătura cu românii de acolo și a organiza rezistența ortodoxă. Denuțat de Atanasie autorităților el a trebuit să se refugieze în Țara Românească.

Grija domnitorului Constantin Brîncoveanu pentru soarta româ-

nilor ortodocși din Transilvania a constituit o dimensiune a politicii sale naționale dar, în aceeași măsură, ea s-a încadrat în contextul preocupărilor sale pentru păstrarea credinței ortodoxe pe plan mondial. Această preocupare domnul muntean și-a manifestat-o prin zidirea a numeroase biserici și minăstiri în Țara Românească, prin subvenționarea tipăririi a numeroase cărți ortodoxe pentru români, greci, gruzini și arabi, gruzinilor și arabilor trimițîndu-le tipografiile în țările lor.

Toate aceste fapte luminează aniversarea acestui mare „mucenic al nației” românești și mare sprijinitor al Ortodoxiei ecumenice.

A. Jivi

Mănăstirea Brîncoveanu — Sîmbăta de Sus, jud. Brașov

„Toate cite s-au scris mai înainte“

Aceste cuvinte, cum se vede, sînt culese din Sfînta Scriptură și prin ele Sfîntul Apostol Pavel îi încurajează pe credincioșii Bisericii din Roma, spunîndu-le că izvorul divin din care trebuie să-și soarbă ei puterea, pentru o îndelungă răbdare în toate vitregiile vremii în care se găsesc, precum și mîngîierea în aceste necazuri, le găsim în Sfîntele Scripturi. Apostolul precizează aici că Sfîntele Scripturi, în întregime, adică atît Vechiul Testament, cît și Noul Testament, sînt scrise „spre învățătura noastră”, pentru viață. El nu spune că Sfîntele Scripturi sînt scrise „spre învățătura voastră”. Această înseamnă că învățăturile cuprinse în Sfînta Scriptură au o mare valoare pentru credincioșii din toate timpurile și din toate locurile, și sînt necesare și folosite pentru toți, iar nu numai pentru creștinii din Roma din acel timp. Ele sînt deci puteri divine, pentru întărirea răbdării și pentru revărsarea mîngîierii divine peste sufletul credinciosului. Cuvintele Sfîntei Scripturi deci sînt dreptare divine, după care trebuie să-și conducă viața toți credincioșii Bisericii creștine.

Pe de o parte, ca să-și completeze raționamentul său scris, iar pe de altă parte, ca nu cumva credincioșii să rămîna neconvinsi de utilitatea și necesitatea virtuții răbdării, în viață, Apostolul, ca un dascăl iscusit, arată și rezultatul final al răbdării și al mîngîierii: nădejdea moștenirii fericirii veșnice. Nădejdea este o virtute specifică religiei creștine, necunoscută în religiile păgîne,

și ea este „ca o ancoră a sufletului, neclintită și tare”, așa cum o descrie tot Sfîntul Pavel (Evrei 6, 19). Nădejdea este roada încercării și a răbdării, în viața credinciosului (cf. Romani 5, 4—5), și ea îl face pe credincios să guste bucuria mîntuirii și fericirii veșnice, chiar în viața aceasta pămîntească. Faptul acesta întărește și încurajează pe credincios, în necazurile inerente vieții.

Concluzia care se impune din aceste cuvinte ale Sfîntului Apostol Pavel este că Sfînta Scriptură trebuie să fie cartea de căpătii a credincioșilor, din care să-și scoată învățăturile folositoare de suflet și de trup.

În Sfînta Scriptură, credinciosul găsește învățături pentru toate împrejurările în care se găsește și pentru toate etapele vieții sale, fizice și spirituale, cum vom vedea mai jos. Ceva mai mult, cuvintele Sfîntei Scripturi și dreapta lor tălcuire de către Biserică au fost mijloace puternice de păstrare a unității și legăturii frățești dintre membrii comunității creștine. Pentru citirea și tălcuirea Sfîntelor Scripturi, creștinii se adunau laolaltă; prin cuvintele sfinte, ei își întăreau credința și își înălțau nădejdea, atît pentru scăparea din vitregiile vremii în care se găseau, de multe ori, cît și pentru moștenirea unei vieți fericite, după moarte; tot prin cuvintele Scripturii, creștinii primeau încurajări și chiar certări. Tertulian (160—240), cel mai mare scriitor al Bisericii creștine din Apus, din primele trei secole, ca și alți scriitori bisericestii, ne dă o astfel de mărturie, într-o lucrare a sa, Apologeticum, o lucrare

de apărare a creștinilor, invinuiți, pe nedrept, de multe rele, de către conducătorii statului roman: „Noi ne adunăm laolaltă, să ne reamintim (împrospătăm) Sfîntele Scripturi, cînd ne silește vreo nevoie a timpurilor de față, fie să prevedem cele ce au să vină, fie să înțelegem cele prezente, după prezicerile anterioare. Oricum ar fi, noi ne hrănim credința cu aceste graiuri sfinte; prin ele ne înălțăm nădejdea; prin ele ne întărim încrederea, și, întipărindu-ne în minte învățăturile, ne întărim totodată credința. Tot prin ele ne vin chiar încurajări, mustriți și certări, în numele lui Dumnezeu.”

Sfîntele Scripturi „s-au scris spre învățătura noastră”, spune Apostolul, și de aceea, ele sînt o școală, la care credincioșii de toate vîrstele trebuie să învețe căile dreptei viețuirii creștine, pînă la adînci bătrînețe. Orientarea și îndrumarea noastră în cunoașterea adevărilor Scripturii este de competența Bisericii. Credinciosul singur riscă să cadă în rătăcire dacă își ia de la sine puterea de a interpreta Scriptura, deoarece în Scriptură „sînt multe lucruri cu greu de înțeles, pe care cei neștiutori și neîntăriți le rătălesc... spre a lor pierzare” (II Petru 3, 16).

Biserica propovăduiește și explică cuvîntul lui Dumnezeu, iar credincioșii au îndatorirea să-l asculte cu respect și să-l înfăptuiască în viață, cu conștiință și sinceritate, făcîndu-l regulă de viață, așa cum glăsuiește Sfînta Scriptură: „Dar faceți-vă împlinitori ai cuvîntului, nu numai ascultători ai lui, amăgindu-vă unii pe alții” (Iacov 1, 22).

Pr. prof. Nicolae Petrescu

Sf. Bartolomeu — Apostol hristolog

Numele său apare rar în textele inspirate: în Matei 10, 3 (cu locuri paralele în Marcu 3, 18; Luca 6, 14; F. Ap. 1, 13); apoi în Ioan 1, 47 și 21, 2 (ca Natanael din Cana Galileei); așadar, în 4 situații deosebite. În Evanghelia a patra nu apare niciodată cu acest nume. Investigațiile făcute de Părinții apostolici și de Sf. Părinți ai Bisericii au stabilit fără putință de îndoială că Apostolul Bartolomeu e una și aceeași persoană cu Apostolul Natanael din Evanghelia de la Ioan (1, 47 și 21, 2).

Galileian de obîrșie, era foarte atașat de Sf. Apostol Filip. Acesta l-a informat pe Natanael (=Bartolomeu) că l-a aflat pe Mesia în persoana lui Iisus Nazarineanul. Sceptic, om care pretindea probe rezistente la orice tăgadă, Bartolomeu-Natanael îi dădu aspra replică înrădăcinată prin extensie în vorbirea de totdeauna: „Din Nazaret poate fi (ieși) ceva bun?” (Ioan 1, 46).

Da, ca de niciunde altundeva; Mesia cel îndelung și cu ardoare așteptat, a ieșit „la lume” din Nazaret. Filip nu se angajează în demonstrații teologice. De astă dată, proba experimentală — ca de cele mai multe ori — se vedește imbatabilă: „Vino și vezi” (Ioan 1, 46). Invitației i s-a dat curs, fără șovăire: era o chemare, — iar chemările acceptate sînt angajamente de durată; de-o viață citeodată. Ca al lui Filip, ca al lui Natanael, ca al altor apostoli... (minus Iuda apostatul și atîția dezertori stricați la cap, cu resorturile lăuntrice deteriorate, cu lăuntricul vătămat.

Întîlnirea cu Domnul e zguduitoare: Numai Cel ce-i mai presus de om — sau: nu numai om — poate crea o situație ca cea înregistrată de martorul ocular Ioan Apostolul (cf. Ioan 1, 43—50).

În dialogul cu Filip, Natanael a spus tot ce avea pe inimă.

... Dar nici Domnul nu i-a rămas dator: sinceritatea pretinde sinceritate. E de sine-nțeles, mai ales cînd părtașii la dialog sînt făpturi de talia acestora. Păcat că nu-i loc să insistăm...

Toți învățăceii Domnului au avut parte de chemări individuale la apostolie. Toți au răspuns prompt chemărilor de care s-au învrednicit a se împărtași. Toți, într-un fel sau altul, au răspuns chemării mărturisindu-și credința — mai mult: convingerea — în dumnezeirea lui Mesia cel cu atîta ardoare așteptat. Evangheliile canonice nu le-au înregistrat pe toate. Nu era nevoie: prezența în sobor adeverește că chemările prealabile erau de sine-nțeles. În schimb, unele din acestea n-au fost lipsite de-o „regisare” spectaculoasă. Așa, spre exemplu, chemarea la apostolat a lui Bartolomeu-Natanael... Elementele de șoc ale acestui episod (vezi neapărat Ioan 1, 48—51) nu mai au nevoie de nici o explicație (mai ales atunci cînd intervine criza de spațiu și timp).

... Și a văzut, cu adevărat, „mai mari decît acestea” (Ioan 1, 51). Țara Sfîntă, Arabia, nordul Africii, Frigia (deci: Asia Minor), Licoonia și Armenia — unde a și fost martirizat, răstignit fiind cu capul în jos —, precum și alte țărîmuri știute și neștiute, au cunoscut rînd pe rînd înfierbîntata lui rivnă pentru biruința Evangheliei lui Hristos în lume.

E posibil ca el să fi fost mirele nunții de la Cana Galileei (cf. Ioan 2, 1 urm.). E posibil: Adu-nările de societate sînt binecuvîntate de Dumnezeu cînd se desfășoară cu cinste și omenie. Nunta din Cana — cu sau fără un astfel de mire apostolic — confirmă oricum acest adevăr. Dar nu acesta e esențialul... Esențialul este că Iisus Nazarineanul și-a aflat mărturisitorii dirji ai dumnezeirii Sale pînă și în gloatele strașnicilor „oameni de periferie” ai urgisitei Galileei. Aurul nu plutește în văzduh: el zace în măruntălele Pămîntului. Trebuie doar detectat și recoltat. Este aceasta menirea oricărui creștin adevărat, — și „profesiunea” făuritorului de „oameni.”

Pr. prof. Dr. Grigorie Marcu

Virtutea recunoștinței

(Continuare din pag. 1)

moment dat, ci binefacerea lor a avut un caracter mai îndelungat, avînd consecințe asupra unei mari părți din viața noastră, sau asupra întregii noastre vieți. Așa, de exemplu, este recunoștința pe care copiii sînt dator să o poarte părinților pentru tot ceea ce au făcut pentru ei: pentru creșterea și educația lor, pentru formarea carierei lor, pentru îndrumarea și orientarea lor în viață, etc. La fel, foștii elevi sau studenți trebuie să poarte recunoștință întregii viață profesorilor care i-au educat și le-au îmbogățit cunoștințele, formîndu-i pentru viață și dăluindu-le în suflute dragostea pentru adevăr, bine și frumos, de asemenea, iubirea față de Patrie și popor, față de umanitate și față de toate valorile care aparțin acestora.

Recunoștința este o virtute cunoscută și prețuită și de cei vechi, iar cazurile contrare au fost condamnate, mai ales cînd, la facerea de bine, s-a răspuns cu uneltiri ori cu crime odioase. În numeroase legende din mitologia greacă, lipsa de recunoștință este aspru condamnată, de aceea s-a spus că în lumea zeilor greci, cele două zeițe: Binefacerea și Recunoștința nu se cunoșteau...

Doctrina creștină prețuiește recunoștința și o recomandă stăruitor. Cînd Mîntuitorul Hristos a vindecat pe cei zece leproși, numai unul dintre aceștia, care era de neam samarinean, și-a arătat recunoștința față de binefăcătorul său, întorcîndu-se să-i mulțumească, aruncîndu-se cu fața la pămînt la picioarele lui Iisus, după ce mai înainte se arătase preoților, spre a constata că s-a vindecat. Văzîndu-l numai pe acesta că își arată recunoștința față de binefăcătorul său, i-a zis: „Au nu zece s-au vindecat? Dar ce-i nouă unde sînt? Numai unul s-a gîndit să dea mărime lui Dumnezeu, cel care este de alt neam?” (Lc. 17—18). Reproșul acesta, adresat de Mîntuitorul celor nouă leproși care s-au vindecat, dar n-au înțeles să dea mărime lui Dumnezeu, arătîndu-și recunoștința față de cel ce i-a vindecat, este semnificativ în privința datoriei recunoștinței. Față de orice binefacere, noi avem datorita de a ne arăta recunoștința către binefăcător, deoarece ea este răspunsul care pe drept se cuvine binefacerii.

Dar recunoștința a fost cunoscută, practică și prețuită și în Vechiul Testament. Astfel, un pilduitor exemplu de recunoștință este modul în care s-a purtat regele David față de fiul prietenului său, Ionatan, mort în luptă cu filistenii. În loc să-l omoare pe acesta ca pe un pretendent la tron, care i-ar fi putut uzurpa domnia (cum au procedat numeroși alți regi), regele David aduce pe Mefiboșet în casa sa și îl întretine pe propria sa cheltuială, arătînd astfel cît de mult a prețuit prietenia care l-a legat de Ionatan, fiul regelui Saul, pînă la moartea acestuia.

S-a spus însă de către unii că recunoștința nu poate fi o virtute, deoarece facerea de bine numai atunci are valoare morală, cînd e făcută fără a te aștepta la nici o recompensă și deci nici la recunoștință. A face cuiva bine și a te aștepta la recunoștință înseamnă a fondări un interes personal, în fond a manifesta un egoism camuflat. Dar această obiecție nu e justificată, deoarece, după învățătura creștină, valoarea morală a unei fapte se judecă după dezinteresul cu care a fost făcută, nu după cîștigul personal sau după răsplata la care te aștepti din partea celui cărui i-ai făcut binefacerea. De aceea, Mîntuitorul spune: „Căci dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ce răsplată veți avea? Au nu și vameșii fac același lucru? Și dacă îmbrățișați numai pe frații voștri, ce faceți mai mult? Au nu fac și păgîinii același lucru?” (Mt. 5, 45—46).

Există, desigur, numeroase moduri de a ne arăta recunoștința: prin vorbe, prin fapte și prin întreaga noastră comportare față de binefăcătorii, dar esențialul este ca acesta să știe că i-am arătat recunoștință.

Recunoștința nu înobilează atît pe cel ce o primește, cît pe acela care o arată, căci adevăratul binefăcător nu se așteaptă la recunoștință, deoarece el face binele pentru înșuși valoarea lui. În schimb, cel ce a primit binefacerea e dator să-și arate recunoștința față de binefăcătorul său, deoarece el își poate da mai bine seama de importanța și valoarea binefacerii primite și deci nu poate rămîne insensibil și nerecunoscător sau ingrat față de cel ce i-a făcut binefacerea. Bine-

făcătorul face binele din prisosul inimii sale, fără a se aștepta la recunoștință, pe cînd beneficiarul binefacerii este dator la recunoștință, fiindcă prin aceasta el răspunde la binele primit cu un alt bine, împlinind astfel și o poruncă pozitivă dumnezeiască (Lc. 17, 17—18). Cu toate acestea, recunoștința nu trebuie considerată drept plata sau achitarea unei datorii de drept față de binefăcător, ci mai degrabă ca un act de „dreptate” (evlavie) față de el, de aceea ea are ceva din virtutea pietății sau evlaviei, deoarece trezește în sufletul celui ce o practică un sentiment de prețuire înaltă a binefăcătorului pentru superioritatea sau înălțimea lui morală.

Recunoștința nu se arată numai față de persoane singurite, ci și față de persoane morale: instituții, societăți, asociații ca și față de ostași-eroi, care și-au jertfit viața pentru Patrie, spre a ne-o lăsa moștenire nouă, cărona le datorăm un adevărat cult, de ale căror faceri de bine ne-am bucurat. Astfel, noi trebuie să arătăm recunoștință școalelor care ne-au educat și ne-au format. Aceasta explică de ce, la anumite intervale de timp, serii de absolvenți ai unor școli se întrunesc sub cupola acestora nu numai pentru a trăi bucuria revederii colegiale și a profesorilor care mai trăiesc, ci și pentru a-și arăta recunoștința față de instituția care i-a crescut și i-a educat, formîndu-i ca oameni de bine și patrioți, dăluindu-le în suflute dragostea față de popor și umanitate, ca și alte valori netrecătoare. De altfel, numeroși oameni mari, în memoriile lor, nu uită să-și arate recunoștința nu numai față de profesorii lor, ci, deopotrivă, față de școala în care s-au format, aducînd cuvinte de laudă la adresa acesteia.

Fiind o virtute care arată într-un anumit sens și nivelul moral al societății în care ea este practică, nu putem încheia fără să o recomandăm tuturor credincioșilor noștri, deoarece în afară de faptul că ea înobilează pe cel ce o practică, îi aduce acestuia liniște și mulțumire sufletească, precum și un nume bun în ochii semenilor săi. Fără a fi echivalentul sau plata obligației morale față de binefăcător, ea rămîne totuși o datorie morală, pe care trebuie să o împlinim, după îndemnul Sfîntului Apostol Pavel: „Dați tuturor cele cu care sînteți datorii...” (Rom. 13, 7).

Liturghia ca sărbătoare a învierii

(Continuare din pag. 1)

avut-o mironosițele și apostolii cînd l-au văzut pe Hristos înviat. În cîntarea bisericască spunem și noi ca apostolii: „Învieria lui Hristos văzînd, veniți să ne închinăm unui Domn Iisus...” crucii Tale ne închinăm Hristoase și Sfîntă învierea Ta o cinstim și o mărim.”

Cîntarea bisericască de la sfîrșitul Liturghiei ne arată darurile și bucuria ce o avem prin Liturghie dintre care nu lipsește bucuria mîntuirii prin Iisus Hristos, Cel înviat.

„Văzînd-am lumina cea adevărată (adică pe Hristos care a spus despre Sine: Eu sînt lumina lumii), primit-am Duhul cel ceresc aflat-am credința cea adevărată, nedespărțitei Sfîntei Treimi închinîndu-ne, că aceea ne-a mîntuit pe noi.”

Buchetul de daruri cerești, primite în decursul Sfîntei Liturghii îl fac pe credincios mai bun, mai plin de omenie, mai generos, mai capabil de muncă, pentru binele său și al oamenilor, mai iertător și mai iubitor de pace.

În decursul săvîrșirii ei auzim îndemnul: „Sus să avem inimile” și „Să ne iubim unii pe alții, ca într-un gînd să mărturisim: pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, Treime Sfîntă și nedespărțită.”

Liturghia este așadar lucrarea prin care Hristos se jertfește pentru noi și înviază ca și noi să viem întru El și să avem viața cea veșnică.

Cu cită atenție și sfîntenie se cuvine să săvîrșim sau să participăm la această dumnezeiască lucrare!

În decursul săvîrșirii ei ne rugăm, tăcem, ascultăm, cîntăm, lăudăm, privim și admirăm. Pe toate le facem spre mîntuirea noastră, spre slava lui Dumnezeu care ne îmbrățișează ca pe niște fii, cu al Său dar și cu a Sa iubire de oameni.

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI

Din agenda

Prea Fericitului Părinte

IUSTIN

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

— Marți, 1 iunie — Prăznuirea Sf. Iustin Martirul și Filozoful — ziua numelui P.F. Patriarh Iustin al Bisericii Ortodoxe Române. După slujba Te-Deum-ului de mulțumire, care s-a săvârșit la Catedrala Patriarhală, PP. SS. Episcopi-vicari, Vicarii administrativi, Consilierii patriarhali și mitropoliți, profesori de teologie și seminar, precum și alți angajați din cadrul Administrației Patriarhale și Arhiepiscopiei Bucureștilor, au venit în cabinetul de lucru al P.F. Sale, adresând înfiștatătorului Bisericii noastre calde urări de sănătate, fericire și îndelungată arhipăstorie.

— Joi, 3 iunie — P.F. Patriarh Iustin a primit pe Liubomir Popov, președintele Comitetului de Stat pentru problemele religioase din R.P. Bulgaria, însoțit de colaboratorul său Tvetco Tvetcov. Au fost de față D-1 Ion Roșianu, președintele Departamentului Cultelor și D-1 Director Ion Popescu. Din partea Ambasadei R. P. Bulgaria la București a fost prezent Consilierul Atanas Gheorghiev.

Din partea Patriarhiei Române au participat PP. SS. Episcopi-vicari Vasile Tîrgovișteanul și Roman Ialomîțeanul.

— Vineri, 4 iunie — P.F. Patriarh Iustin, însoțit de PP. SS. Episcopi-vicari, a vizitat șantierul de la Schitul Maicilor și de la Sf. Gheorghe-Nou din București, dînd prețioase îndrumări pentru bunul mers al lucrărilor care se desfășoară acolo.

— P.F. Patriarh Iustin a primit un grup de generali și ofițeri greci în rezervă, care au făcut o vizită turistică în țara noastră. Au fost de față PP. SS. Episcopi-vicari Vasile Tîrgovișteanul și Roman Ialomîțeanul.

— Vineri, 11 iunie — P.F. Patriarh Iustin a primit pe Jean Claude Pauvert, directorul Centrului de învățămînt superior din cadrul UNESCO, cu sediul la București.

La primire a fost de față P.S. Episcop-vicar Vasile Tîrgovișteanul.

— Luni, 14 iunie — P.F. Patriarh Iustin a prezidat lucrările Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor. Au luat parte PP. SS. Episcopi-vicari Vasile Tîrgovișteanul și Roman Ialomîțeanul.

— Marți, 15 iunie — P.F. Patriarh Iustin a prezidat lucrările Permanenței Consiliului Național Bisericesc. A luat parte și P.S. Episcop-vicar Vasile Tîrgovișteanul.

**DIN VIAȚA BISERICESCĂ
ÎN ARHIEPISCOPIA
SIBIULUI**

— Praznicul Adormirii Maicii Domnului de la Mănăstirea Simbăta de Sus a fost marcat prin prezența înalt Prea Sfințitului Dr. Antonie Plămădeală — Mitropolitul Ardealului — care însoțit de P.C. Prof. Dr. Dumitru Popescu, P.C. Arhid. Dr. Constantin Voicu — Rectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu și de un sobor de preoți și diaconi a săvârșit Sf. Liturghie în cadrul căreia a fost hirotonit întru preot C. Diacon Aurel Petrișor.

La sfîrșitul Sf. Liturghii înalt Prea Sfinția Sa a rostit un cuvînt cald de învățătură în care a subliniat și istoricul Sf. Mănăstiri.

S-a săvârșit apoi sfințirea apei și o rugăciune de pomenire la mormîntul mitropolitului Nicolae Bălan.

— Intre 1—7 iulie 1982 P.C. Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu, Rectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu a participat la o consultație ecumenică pe marginea temei viitoare adunări generale a Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Consultația a avut loc la Institutul Ecumenic de la Bossey, Elveția, la ea luînd parte peste 50 de teologi din Europa, Asia, Africa și America.

La această Consultație P.C. Rector Constantin Voicu a prezentat conferința: „Iisus Hristos — viața lumii”.

— Duminică, 18 iulie 1982, a avut loc sfințirea noii biserici din parohia Rîșnov III, prot. Brașov. Biserica a fost împodobită cu o frumoasă pictură tradițională în frescă, prin purtarea de grijă a Preotului paroh Solovăstru Gheorghe și cu sprijinul credincioșilor.

Din încredințarea I.P.S. Mitropolit Antonie, biserica a fost sfințită de P.S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul, însoțit de la Sibiu de P.C. prof. Teodor Bodogae, diaconi și un grup de studenți teologi.

Cu acest prilej preotului paroh

i s-a acordat rangul bisericesc de „Iconom stavrofor”.

La serviciul religios a fost de față și domnul Pastor evanghelic C.A. Otto Karl Reich, care a ținut un cuvînt specific sîrbătorii.

— Duminică, 8 august 1982, a avut loc resfințirea bisericii, căreia i s-au efectuat lucrări de renovare și restaurare a picturii, din parohia Codlea I—II, prot. Brașov.

Cu acest prilej de înaltă bucurie duhovnicească, care a lăsat frumoase amintiri în sufletele credincioșilor din „orașul florilor”, Preoților Strejac Gheorghe și Marian Aurel li s-a acordat distincția de „Iconom”.

Din încredințarea I.P.S. Mitropolit Antonie, biserica a fost resfințită de P.S. Episcop Lucian Făgărășanul.

Din partea Bisericii Evanghelice C.A. a fost prezent D-1 Pastor Thalman Hermann, care a vorbit despre bunele raporturi existente între comunitățile creștine din localitate.

Cu acest prilej P.S. Episcop Lucian Făgărășanul a făcut o vizită D-lui Pastor T. Hermann.

**DIN VIAȚA BISERICESCĂ
ÎN ARHIEPISCOPIA
VADULUI, FELEACULUI
ȘI CLUJULUI**

— În ziua de 25 iulie 1982, Prea Sfințitul Episcop-vicar Iustinian Chira Maramureșanul a sfințit biserica cu hramul „Sf. Dumitru” din parohia Bușag, filia Merișor, protopopiatul Baia Mare, biserică ce a fost restaurată și împodobită cu pictură bisericescă. Pentru vrednicile dovedite, Preotul paroh Luca Aurel a fost investit cu rangul de „iconom” cu dreptul de a purta briu roșu. La sfîrșitul Sf. Liturghii, P.S. Episcop Iustinian a rostit cuvînt de învățătură creștinească. La întoarcere, P.S. Sa a poposit pînă a doua zi în mijlocul viețitorilor de la mănăstirea Rohia

— În seara zilei de 24 iulie 1982, în prezența I.P.S. Arhi-

**Festivitățile înminării Decretului prezidențial
de recunoaștere și instalarea Prea Sfințitului
EPIFANIE NOROCEL ca Episcop al Buzăului**

Așa cum am relatat în unul din numerele anterioare ale acestei publicații, în ziua de 25 aprilie 1982 Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a ales ca titular în scaunul vacant de episcop al Buzăului pe Prea Sfințitul Epifanie Norocel, Vicarul Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos.

Solemnitatea înminării Decretului prezidențial de recunoaștere a P.S. Epifanie ca Episcop al Eparhiei Buzăului a avut loc la Departamentul Cultelor, în ziua de 19 iunie.

Au fost de față: Prea Fericitul Patriarh Iustin, unii membri ai Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, reprezentanți ai altor culte și delegați ai Centrului eparhial Buzău.

D-1 Ion Roșianu, Președintele Departamentului Cultelor, a înminat P.S. Epifanie Decretul prezidențial, felicitîndu-l pentru noua funcție în care Prea Sfinția Sa a fost ales și recunoscut.

P.S. Episcop Epifanie a mulțumit D-lui Președinte Ion Roșianu pentru urările exprimate, precum și celor de față, pentru prezența la solemnitate. „În noua mea misiune — a spus Prea Sfinția Sa — voi activa cu aceeași rîvnă pentru apărarea păcii, înălțarea și prosperitatea scumpei noastre patrii, Republica Socialistă România, pentru binele și prestigiul Bisericii Ortodoxe Române.”

Instalarea noului Episcop al Buzăului a avut loc Duminică, 4 iulie a.c., în Catedrala episcopală din Buzău.

Festivitatea a fost cinstită de prezența Prea Fericitului Patriarh Iustin, însoțit de următorii membri ai Sfîntului Sinod: I.P.S. Arhiepiscop Antim al Tomisului și Dunării de Jos; P.S. Episcop Eftimie al Romanului și Hușilor; P.S. Episcop Roman Ialomîțeanul, Vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor; P.S. Episcop Pimen Suceveanul, Vicarul Arhiepiscopiei Iașilor; P.S. Episcop-vicar Adrian Botoșăneanul, conducătorul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și Occidentală; P.S. Arhiepiscop Gherasim Piteșteanul, Vicarul Episcopiei Rîmniceului și Argeșului și P.S. Arhiepiscop Gherasim Hunedoreanul, Vicarul Episcopiei Aradului.

Din partea Departamentului Cultelor au fost de față D-1 Director Ion Popescu și D-1 Director Eugen Munteanu, alți reprezentanți ai Departamentului Cultelor.

La sfîrșitul Sfîntei Liturghii, Prea Fericitul Patriarh Iustin a înminat P.S. Epifanie gramata patriarhală și cirja episcopală.

Cu acest prilej, Prea Fericirea Sa a rostit o amplă cuvîntare, în care a trecut în revistă realizările bisericești și cultural-naționale ale episcopilor ce au păstorit Eparhia Buzăului, de-a lungul timpului, îndemnînd pe credincioși la păstrarea dreptei credințe și la apărarea păcii — tezaur scump al omenirii.

După ce a făcut o largă trecere în revistă a acțiunilor desfășurate de Biserica Ortodoxă Română și de

întregul nostru popor pentru promovarea idealurilor mărețe de pace și colaborare între toate popoarele lumii, subliniînd în mod deosebit adevărul întregului nostru popor la apelul adresat sesiunii speciale a O.N.U. consacrată păcii și dezarmării, adresîndu-se noului Episcop ales, Prea Fericirea Sa a spus: „De astăzi, pașiți ca Episcop deplin, propovăduitor și păzitor al dreptei credințe, sfințitor și conducător al clerului și credincioșilor din Eparhia Buzăului... Slujba P.S. Voastre să o faceți deplin; să vă arătați propovăduitor vrednic al dreptei credințe, să faceți părtăș al harului Dumnezeuiesc pe toți credincioșii care vă sint dați spre sfințire, întreaga turmă să o păstoriți îndrumînd-o pe calea cea bună. Să fiți paznic al dreptății; luptător pentru pace, pildă în toate, să fiți credincioșilor cu cuvîntul și cu fapta. Dar mai presus de toate să puneți dragostea la temelie întregii activități a P.S. Voastre. Dreptate și dragoste față de Biserica, dragoste față de Patrie, dragoste față de om.”

Din partea Centrului Eparhial, a Seminarului teologic, a clerului și credincioșilor, precum și a cinului monahal din Eparhia Buzăului a luat cuvîntul P.C. Vicar Teofil Dumitrescu, care a exprimat bucurie și recunoștința față de Prea Fericitul Patriarh Iustin, de membrii Sfîntului Sinod și întreg Colegiul Electoral Bisericesc, pentru fericita alegere și instalare în scaunul vlădicesc de la Buzău a P.S. Episcop Epifanie Norocel.

A luat apoi cuvîntul P.S. Epifanie Norocel, noul ales Episcop al Buzăului. După ce a elogiat pe înaintașii săi din scaunul episcopal de la Buzău, P.S. Sa a spus, în continuare: „După modelul marilor noștri înaintași, și noi cei de azi sintem chemați să răspundem îndatoririlor sfînte de a păstra credința străbună, unitatea bisericească și cea națională... De aceea, iubii credincioși, vă îndemn prin cuvintele Apostolului neamurilor „să stați neclintii, să țineți predamiile pe care le-ați primit” (II Tesaloniceni II, 15).

În încheiere, P.S. Episcop Epifanie a mulțumit Prea Fericitului Patriarh pentru îndrumările date și osteneala ce și-a luat de a-i înmîna personal Gramata și Cirja de Episcop al Eparhiei Buzăului.

Cuvînte de aleasă mulțumire a adresat de asemenea înalților ierarhi, membri ai Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, precum și tuturor oaspeților care s-au ostenit de au luat parte la această aleasă sărbătoare.

După terminarea slujbei, Centrul Eparhial Buzău a oferit o agapă frățească în cinstea noului ales. Cu acest prilej, s-au rostit toasturi, în care s-au exprimat noului chiriarh călduroase urări de sănătate, fericire și izbîndă deplină în noua sa misiune.

Întru mulți și fericiti ani, Prea Sfințite Părinte Episcop Epifanie!

Pr. D. S.

**DIN VIAȚA BISERICESCĂ
ÎN PAROHIA DEDA**

episcop Teofil, s-a oficiat slujba Vecerniei în biserica cu hramul „Cuvioasa Paraschiva” din filia Sălătoara, după care I.P.S. Sa a rostit un cuvînt de învățătură creștinească, arătînd cit de binefăcătoare este pacea pentru omenire.

— A doua zi, Duminică, 25 iulie a.c., I.P.S. Sa Arhiepiscopul Teofil a sfințit biserica cu același hram și din aceeași filie.

Preotul paroh Grigore Luțai a fost investit cu rangul de „iconom” cu dreptul de a purta briu roșu. La sfîrșitul Sf. Liturghii, I.P.S. Arhiepiscop Teofil a rostit un cuvînt de învățătură creștinească.

— În ziua de Duminică, 1 august 1982, Prea Sfințitul Iustinian Chira Maramureșanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului, a oficiat Sf. Liturghie în biserica parohială din parohia Săcel, protopopiatul Turda.

La sfîrșitul serviciului divin, P.S. Sa a împărțit credincioșilor prezenți, alese învățături duhovnicești.

**DIN VIAȚA BISERICESCĂ
ÎN PAROHIA ALBA IULIA**

— P.S. Episcop Emilian a primit în ziua de 16 iulie vizita prof. dr. Michael Titus din Londra.

DUMINICĂ, 18 IULIE, P.S. SA

a binecuvîntat lucrările de reparație la biserica din parohia Deda și a oficiat Sf. Liturghie hirotonind întru diacon pe tînărul Petru Dumbravă. După cuvîntul de învățătură P.S. Sa a oferit Pr. paroh I. Fărcaș rangul de singhel și Gramata episcopală. Cu același prilej a oferit o Gramată episcopală prof. dr. Vasile Netea, originar din Deda, la împlinirea vârstei de 70 ani și celorlalți membri ai consiliului și comitetului parohial precum și coralei bisericii.

— Luni, 19 iulie, în ajunul sărbătorii Sf. Prooroc Ilie, P.S. Episcop Emilian a săvârșit slujba vecerniei la m-reă Sf. Ilie, Toplița și a pus piatra de temelie pentru noua clădire destinată obiectelor de P.C.N. și alte cerințe ale mănăstirii.

A doua zi, la praznicul Sf. Prooroc Ilie, hramul mănăstirii, P.S. Sa înconjurat de un sobor de preoți, a săvârșit Sf. Liturghie, prilej cu care a hirotonit întru preot pe Diaconul Petru Dumbravă pentru parohia Mădăraș, prot. Tg. Mureș și întru diacon pe tînărul Ioan Oprean. Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de corala din Botiza—Maramureș.

Au vorbit P.S. Episcop Emilian, pr. romano-catolic Bolog Andrei

și pastorul reformat Ballo Arpad,

arătîndu-și bucuria că au din nou prilejul să fie împreună cu P.S. Episcop Emilian, precum și faptul că aici în Toplița se trăiește un adevărat ecumenism local.

**DIN VIAȚA BISERICESCĂ
ÎN PAROHIA ORADIEI**

— De sărbătoarea Sf. Proor. Ilie, P.S. Episcop Vasile a săvârșit Sf. Liturghie în minunata biserică din parohia Lucăcești, prot. Carei. În cuvîntul de învățătură, i-a îndemnat pe credincioși să țină cu tărie la Legea strămoșească și la glia străbună, pe care să o muncească cu rîvnă și cu tragere de inimă. Preotul-paroh Crăciun Filip, pentru deosebite merite pastorale și obștești, a fost distins cu rangul de iconom-stavrofor.

— Binecuvîntare de biserică. Duminică, 25 iulie 1982, chiriarhul a binecuvîntat biserica din Ciutelec, prot. Marghita, în urma lucrărilor de înnoire și pictare din ultimii ani. În cuvîntul de învățătură, pe lîngă cele duhovnicești, ierarhul i-a îndemnat pe credincioși să strîngă cu sîrg recolta de pe ogoare. La fel, a făcut și în cadrul vecerniei din parohia vecină Poștești, păstorită de preotul Ioan Maga.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Lucian Făgărășanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechil Oancea.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.